

Bustic – Krakau

De Geschiedenis

Meer dan 50.000 jaar geleden werd de Wawelheuvel al bewoond.

- Volgens de legende was het koning Krak die op de Wawel een burcht liet bouwen.
- In de 8ste eeuw kwam hier de Slavische stam van de Wislanen wonen.
- Omdat hun nederzetting was gelegen aan enkele handelsroutes, werd Krakau een belangrijke handelsplaats.
- Het was één van de invloedrijkste steden aan de barnsteenroute, die van de Oostzee in de richting van ZuidEuropa liep, en uit het westen naar Roethenië en Byzantium voerde.
- Onder Mieszko I werd Krakau deel van het rijk van de Piasten en in het jaar 1000 werd er een bisdom gevestigd.
- Toen Krakau in 1038 ook de hoofdstad werd van het Poolse Rijk, nam het nog verder in betekenis toe.
- Tijdens de Tartaren invallen in de 13de eeuw kreeg de stad zwaar te lijden, maar ze hadden wel tot gevolg dat de stad kon worden gemoderniseerd.
- De middeleeuwse stadsplanners maakten in 1257 het ontwerp voor een nieuwe stad met een groot marktplein waaromheen de straten in een schaakbordpatroon werden gegroepeerd.
- Enkele oudere romaanse gebouwen doorbreken dit patroon, maar alle gebouwen van na 1257 liggen aan de straten die toen werden gepland.
- Bij de herbouw werd de gotische bouwkunst geïntroduceerd en in de loop van de daaropvolgende eeuwen verrezen in Krakau vele prachtige gotische kerken, een lakenhal, een stadhuis en een
- stadsmuur met verdedigingswerken waarmee de vijand buiten de poorten kon worden gehouden.
- In 1320 werd Krakau met de kroning van koning Wladyslaw Lokietek in de inmiddels gebouwde kathedraal de kroningsplaats van de Poolse koningen.
- Okól, een dorpje dat Krakau scheidde van de heuvel Wawel, werd in de stad opgenomen en er werden twee naburige steden gesticht: Kazimierz in 1335 en Kleparz in 1366.
- Tijdens de regering van koning Kazimierz III Wielki ontwikkelde Krakau zich tot een schitterende metropool.
- In 1364 stichtte de koning een universiteit waarvan de roem al snel tot ver over de grenzen reikte.
- Studenten vanuit geheel Europa werden door dit wetenschappelijke instituut aangetrokken.

- In 1430 werd Krakau in het Hanze verband opgenomen, waardoor de internationale handel sterk werd bevorderd.
- In de stad woonden niet alleen Polen, maar ook veel Duitsers, Oekraïeners, Tsjechen, Roemenen, Italianen en joden.
- Het belang van Krakau lag niet alleen in zijn politieke rol als hoofdstad en in zijn beroemde universiteit, maar ook in de ontwikkeling van de cultuur, die door de plaatselijke heersers werd gestimuleerd.
- De beroemdste kunstenaar was Wit Stwosz, een beeldhouwer uit Neurenberg, die in Krakau zijn belangrijkste werken maakte.
- In 1518 verwelkomde Krakau de Italiaanse hertogin Bona Sforza, echtgenote van koning Zygmunt I.
- Zij haalde tal van kunstenaars uit haar land naar de stad en had een grote invloed op de ontwikkeling van kunst en cultuur in Polen.
- Onder invloed van de Renaissance bloeide Krakau als nooit tevoren, waardoor de 16de eeuw als de Gouden Eeuw bekend zou worden.
- Vooraanstaande Italiaanse architecten en beeldhouwers gaven de stad een nieuw aanzien.
- Van de rijkdom van het koninklijk hof getuigen nog 136 van de oorspronkelijk 356 kostbare, met gouddraad geweven tapijten uit Brussel, die de zalen van het koninklijk slot sieren.
- Na de oprichting van de eerste Poolse postdienst ontstond een snelle verbinding met Italië en duurde het maar drie dagen voordat een brief in Wenen aankwam.
- Met de dood van Zygmunt II August in 1572, de laatste Jagielloonse koning, kwam de bloeitijd van Krakau tot een einde.
- Ten gevolge van de Unie van Lublin, de verbinding van Polen met het groothertogdom Litouwen, kwam Krakau aan de rand te liggen van de enorme staat en verplaatste het politieke centrum zich naar Warschau.
- Toen Wavel in 1595 door brand werd getroffen, nam koning Zygmunt III Waza deze gelegenheid dan ook te baat om zijn hof te verhuizen naar Warschau.
- Op 25 mei 1609 verliet de koning de heuvel voorgoed, maar ondanks de verhuizing bleef de kathedraal de plaats voor kroningen, koninklijke huwelijken en de koninklijke begraafplaats.
- De Contrareformatie had speciale gevolgen voor Krakau.
- In plaats van het hof, waren het nu de bisschoppen die het voor het zeggen kregen.
- Nieuwe kloosterorden kwamen naar Krakau en zij bouwden in totaal meer dan vijftig nieuwe kerken en kloosters.
- De renaissancearchitectuur werd verdrongen door het maniërisme en de barok.
- Door het vertrek van het hof en de Zweedse Oorlogen konden de oude tijden toch niet herleven.
- De 18de eeuw bracht een grote politieke en economische crisis.

- De stad werd verschillende keren geplunderd door Russische, Oostenrijkse en Pruisische troepen.
- In de periode na de eerste Poolse deling (in 1772) daalde het inwoneraantal sterk.
- Meer dan 150 kloosters moesten in Krakau en omgeving gesloten worden.
- De toestand van Wawel was zo slecht dat Stanislaw August Poniatowski van de Sejm toestemming kreeg om zich in Warschau te laten kronen.
- Gedurende het verval van het land en tijdens de Poolse delingen werd Krakau een centrum van nationale bevrijdingsbewegingen.
- In 1794 was de stad het uitgangspunt voor de Kosciuszko-opstand tegen de tweede deling.
- Deze opstand werd echter neergeslagen en Krakau werd door de Pruisen geplunderd.
- Bij de derde deling van Polen in 1795 werd de stad ingelijfd bij Oostenrijk en ging het tot 1809 behoren tot het koninkrijk Galicië en Lodomerië.
- In dat jaar trokken de troepen van Napoleon de stad binnen.
- Zes jaar lang was Krakau daarna de hoofdstad van één van de departementen van het groothertogdom Warschau.
- Na het Congres van Wenen in 1815 werd de stad een vrijstaat die onder toezicht stond van de delingsmachten.
- De weerstand tegen de buitenlandse overheersing leidde in 1846 tot een revolutie die bloedig werd neergeslagen.
- De republiek werd opgeheven en Krakau werd ingelijfd bij het onder Habsburgse heerschappij staande Galicië.
- In het begin van de 19de eeuw werden de middeleeuwse stadsmuren afgebroken om plaats te maken voor een park rond de oude stad.
- Krakau groeide weer en er werden nieuwe wijken aangelegd buiten de vroegere begrenzingen.
- In 1866 kreeg Galicië verregaande vrijheden, waardoor Krakau zich kon ontwikkelen tot het centrum van het wetenschappelijk en culturele leven in Polen.
- Aan de Jagiello universiteit werd de Poolse taal geaccepteerd en de in 1873 gestichte kunstacademie kreeg aanzien in geheel Europa.
- De belangrijkste historieschilder van Polen, Jan Matejko woonde en werkte zijn gehele leven (1838-'93) in Krakau.
- Een nieuwe culturele en literaire beweging die aan het eind van de 19de eeuw bekend werd als 'Jong Polen' maakte Krakau tot het centrum van de beeldende kunst in Polen.
- Bekende kunstenaars stichtten het literaire cabaret 'de groene ballon' in het bekende café 'Jama Michalikowa', dat u nog steeds kunt bezoeken.

- Door de bevolkingsaanwas werd Krakau na Wenen en Boedapest de grootste stad van het keizerrijk. Dit leidde tot een grote bouwactiviteit.
- In 1883 werd de universiteit vergroot, het Collegium Novum, het stadstheater en de academie voor beeldende kunsten werden in deze periode gebouwd.
- De onafhankelijkheid van Polen in 1918 was het begin van een nieuwe bloeiperiode.
- Krakau werd een belangrijk administratief, wetenschappelijk, industrieel en cultureel centrum.
- Voor de ontwikkeling van de kunsten waren de nauwe betrekkingen met het tamelijk dichtbij gelegen Lwów van bijzonder belang.
- Aan deze bloeiperiode werd een eind gemaakt door de Tweede Wereldoorlog. Krakau werd de hoofdstad van het zogenaamde Generaal Gouvernement.
- Hans Frank resideerde in Wawel en oefende van daar zijn terreur uit.
- Het stadsdeel Kazimierz, waar traditioneel veel joden woonden, werd ontruimd.
- Culturele instellingen werden gesloten en kunstschaten, waaronder het altaar van Wit Stwosz, de Czartoryski collectie en de tapijten uit Wawel, werden naar Duitsland getransporteerd.
- Na de bevrijding groeide de stad opnieuw.
- Met zijn ± 800.000 inwoners (de gehele agglomeratie 1,2 miljoen) is Krakau na Warschau en Łódź de derde stad van Polen.
- Bij de hernieuwde opkomst van het culturele leven in Polen speelde Krakau een grote rol. Wetenschappers en kunstenaars, voornamelijk uit het door de Russen ingenomen Lwów, kwamen hier werken.
- De meeste door de nazi's meegenomen kunstschaten kwamen terug naar de stad.
- Krakau telt 14 theaters en men vindt er diverse cabarets, waaronder het veel geprezen 'Piwnica pod Baranami'.
- Na de oorlog ontstond aan de rand van Krakau de nieuwe wijk Nowa Huta, met enorme hoogovens.
- De vervuiling die door deze en andere industrieën wordt veroorzaakt leidt tot aantasting van de kunstschaten en de natuur in de omgeving.
- Toch trekt Krakau door zijn schoonheid veel bezoekers die de smalle straatjes, oude kerken, kloosters, musea en prachtige gebouwen komen bewonderen.